

Karácsonyi vonat

A pecsét hirtelen lecsapott és otthagya nyomát a menetjegyen. A szétkenődött felirat miatt, csak sejteni lehetett a kiinduló állomást, a dátum viszont teljesen olvashatatlan volt, és ez már így is maradt.

Azon az estén a vasútállomás szokatlanul kihalt volt. Talán túlzás volna azt állítani, hogy az egy közönséges vasútállomás lett volna. Túlságosan is távol volt a falutól, hogy az embereket megóvja attól a kihívástól, amit az utazás lehetősége rejt magában.

A vasutas egy személyben volt az állomásfőnök, a váltókezelő és a menetjegyet kiadó tisztviselő, de a sorompót is ő emelgette. Ő tartotta fenn a rendet az állomáson, gondoskodott arról, hogy a váltók jól működjenek, s egyben ő volt a vasúti pályaőr is. Amióta csak az esztétus tudta, mindig csak fogadta, és útjára engedte a szerelvényeket, bár ő maga soha sehova sem utazott. Kezdetben még elégedetten figyelte, hogyan jönnek-mennek a vonatok. Boldog volt, mert azt hitte, hogy nagyrészt az ő munkájától függ a szerelvények további zavartalan útja. Az idő múlásával azonban, szemében a fontoskodást, mellyel a vonatok útját kísérte, egyre inkább a sóvárgás váltotta fel. Elképzelte, ahogyan utazik, hegyen-völgyön át, de legjobban a folyókon átívelő magas hidak vonzották, melyeket még éppen csak sejteni lehetett a távolban, a folyók völgyében. Ugyanakkor azzal vigasztalta magát, hogy ezt úgy sem lehetne megvalósítani, hiszen nélküle a vonatok zavartalan közlekedése elképzelhetetlen.

Az egyik téli estén az állomás épületében megjelent egy leány, egy idősebb férfi kíséretében. Mivel a kályha mellett ültek összelelkezve, a vasutas azonnal megjegyzést tett rájuk magában: „Nézd csak az öreget, belezavarodott a kicsikébe! Szégyen-nyalázat! Micsoda világot élünk?!” A jegykiadó ablakon keresztül egy darabig még méregette őket, de nem bírta sokáig, hogy oda ne menjen hozzájuk. „Hova mennek, az isten szerelmére, ebben az itéletidőben?” Csak némán meredtek rá, de nem válaszoltak. „Maguk nem idevalósiak. Hát nem lett volna okosabb megszállni valakinél, és csak reggel elindulni? Most hat óra van és a következő, s egyben utolsó vonat csak tizenegy óra tízkor indul. Lesz mit várniuk? Aztán hóvihart is jósltak!” A pár azonban továbbra is csak ült átölelve, és némán hallgatta a tűz pattogását.

A vasutas rövid időre feladta és visszatért mindennapi tevékenységeihez, de ahogyan telt az idő, egyre többet pislogott rájuk a kis ablakon át, s tett fel nekik különféle kérdéseket. Később megint odament hozzájuk, és csak akkor vette észre, hogy a leány áldott állapotban van. „Nem szégyellik magukat!? Milyen fiatal még ez a leány, te meg egy vén bolond vagy! Biztos nem volt nehéz elcsábítanod őt! Micsoda emberek vannak! Mit meg nem értünk?” A leány ráemelte tekintetét és szelíd hangon így szólt: „Isten akarata.”

Hangja és válasza úgy meglepték a vasutast, hogy megjegyzés nélkül hagyta. Még egyszer rájuk nézett, aztán visszatért ablaka mögé. Aztán maga sem tudta miért, hársfateát főzött, melyet mézzel ízesített. Némán odanyújtotta nekik a csészéket és egy darab szederlekváros kenyeret, de már nem állta meg szó nélkül. „Talán jobb volna egy kis pálinka vagy forralt bor, de tudják, én nem kockáztathatok. Mi lenne itt nélkülem? Képzeljék csak el, mi lenne, ha én kidőlnék? A vonatok önkényesen indulnának el, és elképzelhetetlen zűrzavart okoznának nemcsak a mi országunkban, hanem az egész földgolyón. Mert minden vonat függ a többitől. Kész káosz lenne! Nem beszélve a szerencsétlenségekről, a véttlen áldozatokról és a megnyomorodottakról...”

„A világon senki sem pótolhatatlan” – suttogta a férfi. A vasutasnak megint mintha földbe gyökerezett volna a lába, miközben arra gondolt, hogy ezek ketten tényleg hálátlanak. Míg ő nekik kenyeret és teát ad, azzal viszonzják, hogy a munkáját lényegtelennek, őt, magát pedig jelentéktelennek tartják! Dühében egy pillanatra, arra gondolt, hogy kizavarja őket a váróteremből, de aztán csak szó nélkül, haragosan az asztalához ült.

A leánynak láthatóan erős szülési fájdalmai voltak, de uralkodott magán. A vasutas, amikor észrevette izzadt arcát felugrott és odanyújtott neki egy megnedvesített rongyot, hogy egy kicsit felfrissítse magát. „Milyen ember maga, ha egy ilyen állapotban lévő nővel útnak indul? Hát nem tudtak volna megszállni valakinél a faluban?” A férfi ránézett és azt mondta: „Megpróbáltuk, de senki sem fogadott be minket. Tudja, ma Szenteste van. Az emberek ilyenkor szeretnek szűk családi körben lenni, és nem veszik jó néven, ha valaki hívatlanul beállít, megzavarva a bensőséges hangulatot.” „Hát persze, ma Szenteste van. Látják, én e rengeteg és nagyon fontos munka közepette egyszerűen elfelejtettem, hogy holnap karácsony lesz. Tudják a vasútnál nincs ünnep. Itt mindennek stimmelnie kell, legyen bár újév, karácsony vagy húsvét. Ez tudják egy nagyon komoly és fontos hivatás” – mondta a vasutas, de ezúttal nem sikerült neki belelendülnie a saját személye és munkája felülmúlhatatlan fontosságáról szóló dicshimnuszba. „Téved, uram. Azt hiszem, hogy vannak fontosabb dolgok is az életben” – szólt a férfi. „Mint például?” – kérdezte a vasutas. „Például ennek a gyermeknek a születése” – felelte a férfi. „Nagy dolog...” – jegyezte meg a váltókezelő és hozzátette: „Milyen apa maga, amikor nem tud tisztességes helyet biztosítani a feleségének a születéshez? Ha egyáltalán meg vannak esküdvé...” „Ő a férjem, de nem ő a gyermekem apja.” – suttogta a leány. Az állomásfőnök döbbenet nézett rájuk, de mielőtt még fullánkjaik szavak formájában beléjük döfte volna, a férfi elmosolyodott és befejezte a leány mondatát: „Mi, mindannyian az Úr gyermekei vagyunk.”

Ekkor megszólalt a telefon és a vasutas odarohant, hogy átvegye az üzenetet. „A vonat az itéletidő miatt késni fog. Micsoda éjszaka!” – mondta a váltókezelő. „A nagy dolgokat csak utólag ismeri fel az ember” – vetette oda a férfi, és

A szerző magyarországi szerb költő és író, a budapesti Szerb Gimnáziumban szerb irodalmat tanít. Több verses- és novellás kötete jelent meg szerb nyelven.

gyöngéden megsimogatta a terhes nő arcát. *„Micsoda egy szégyentelen nő ez, a mindenit! Ez a szerencsétlen pedig biztosan megháborodott, ha megengedi, hogy a felesége egy idegen előtt így beszéljen, és nyilvánosan megszégyenítsse őt. Én biztosan nem engedném meg, hogy így beszéljen rólam és a gyerekről”* – mormogta magában az állomásfőnök. A férfi mintha csak meghallotta volna a szavait, higgadtan szólt hozzá: *„Ez nem magának, hanem nekem, csak nekem rendeltetett. Nekem kell ezzel élnem, nekem kell viselnem ezt a keresztet. Nem az a feladatod, hogy kérdezzék, hanem, hogy tegyem azt, mit tennem kell”*. A vasúti pályafőnök az órájára nézett és aggódva mormogta: *„A vonatnak már régen itt kellene lennie”*. Idegesen felvette nehéz kabátját és kiment. Elképzelhetetlen hóvihár volt, a jeges szél szinte égette az arcát. *„Az az átkozott vonat mindig akkor késik, amikor a legnagyobb szükség volna rá!”* – morgolódott és visszament a meleg épületbe.

A váróteremben a nő már majdhogynem megszült, és a vasúti pályafőnök idegesen szaladgált fel s alá, nem tudva, hogy mit csináljon. Zavarodottságában azt sem vette észre, hogy egyedül csak ő izgatott. Ők ketten boldogok és nyugodtak voltak. Végre, az utolsó pillanatban megérkezett a vonat. Egyszer csak a vasutas, a terhes asszony és a férje a zsúfolt vonaton találták magukat. Olyan fülkét kerestek, ahol nincs akkora tömeg – nem dohányoznak, nem isznak, nem üvöltenek, és nem kártyáznak, de nemigen volt szerencsájük. Senki sem sietett a segítségükre. Amikor a dagadt kalauz kérte a menetjegyüket, a vasutasnak eszébe jutott, hogy a nagy sietségben a pénztáráblaknál hagyta. Akkor megkérdezte magától: *„Egyáltalán mit keresek én itt?”* Majd e kérdésfeltevés után mégiscsak sikerült valahogy megvédenie utasait, akik az ő hibájából szálltak fel jegy nélkül a vonatra. A kalauz azonnal meg akarta állítani a vonatot, hogy lezavarja őket. Szerencsére azonban, tekintettel a terhes nő állapotára megengedte, hogy a következő állomásig a vonaton maradjanak.

Akkor a váltókezelő az elhagyott állomása miatt esett pánikba, de a szülés megindulása ebből kizökkentette. A leány a postakocsiban szült, ahol volt némi szalma, néhány bárány és egy magányos szamár. *„Hát már állatokat is lehet postán küldeni?”* – csodálkozott a vasutas. A postás, aki a küldeményekre vigyázott örvendő emelte a magasba az újszülöttet és végigszaladt a vonaton, hogy tudtára adja az embereknek az éjszaka legszebb hírére. Erre az örömhírre azonban sokan megvonták a vállukat, mások pedig csak legyintettek s folytatták a tréfálkozást és a kártyázást.

A vasutas zavartan vette észre, hogy egyedül csak ő segédkezett a szülésnél, bár eddig erről semmit sem tudott. Még mindig nem volt azonban világos a számára, hogy mit is keres tulajdonképpen ezen a vonaton, amely egyáltalán meg sem állt az állomásokon. Megállíthatatlanul rohant valamilyen fény felé, amely egészen más volt, mint a hajnalé vagy a felkelő napé. Ismét eszébe jutott az állomása, és felindulva követelte, hogy azonnal állítsák meg a vonatot. Haladéktalanul vissza kell tértie pénztáráblaka mögé, hogy eladja a menetjegyeket, és hogy emelgesse a sorompót... Ellenkező esetben... Hisztérikus rohama azonban hirtelen abbamaradt. Először a földműves, a pásztor és a kézműves jött megnézni a gyermeket. A földműves szó nélkül nyújtott át egy darab kenyeret és egy üveg vörösbort, a pásztor adott egy darab sajtot és a saját botját, a kézműves pedig egy pár cipőt és meleg palástot. Őket követte a tudós, a pap és az orvos, de amikor meglátták a földművest, a pásztor és a kézművest, sértetlen visszafordultak. Semmiképpen sem szerettek volna velük egy kocsiban szorongani. *„Először minket kellett volna hívniuk, nem pedig beengedni ilyen írástudatlan csőcseléket”* – mondta megbántva az orvos, majd folytatta. *„Ha nem kellett nekik orvos a döntő pillanatban, a szüléskor, akkor most sem fontos, hogy bemenjünk ide, uraim”*. *„Igaz van, drága uram, egyébként sem tudunk mit adni a gyermeknek. Ugyanakkor megállapítom, hogy nem lépett fel semmiféle komplikáció. Tudják, uraim, ezek a koldusok olyan ellenállóak. Nekik nincsen szükségük a modern tudomány eredményeire, ott szülnék, ahol éppen vannak”* – jegyezte meg a tudós. *„Maga mit gondol erről, atyám?”* – kérdezte az orvos a papot. *„Azt gondolom, hogy nem rendjén való az, ha mi a földműves után megyünk be ebbe a vagonba. Hiszen látják, itt még állatok is vannak”* – felelte megrökönyödve a pap. *„Mádságot egyébként sem illik mondani az istállóban, nem igaz, atyám?”* – jutott hirtelen a tudós eszébe. Aztán sarkon fordultak és sértődötten luxus-fülkéikbe mentek, ahol biliárd és hideg pezsgő várta őket.

A vonat sehogyan sem akart megállni. A kalauz idegesen kiabált a „potyautasokra”. *„Eddig csak ketten lopták az utat, de most már hárman vannak. A következő állomáson szedjétek a sátorfátokat, világos?”* *„Ne bántsa őket, kérem, hiszen az én hibám...”* – próbálta menteni a helyzetet a vasutas. A kalauz ezt méltósága elleni támadásnak vette, és hirtelen megállította a vonatot. Mikor leszálltak, a vonat előtt termett egy szamár, amely az anyára és a gyermekére várt. A férfi elmosolyodott és megköszönte a vasutas segítségét. Az anya megáldotta őt, és akkor hirtelen elállt a hóesés. Az ég kiderült, és ők hárman lassan eltűntek a téli éjszaka fényében.

A vasutast már nem nyugtalanította az elhagyott állomás, sem a magára hagyott jegykiadó ablak. Míg nézett utánuk, boldogabb volt, mint valaha eddigi – már be merte vallani magának – eseménytelen életében. Végül ennek a gyermeknek a születésével megtalálta lelki békéjét és nyugalomát. *„Még a nevét sem fogom tudni...”* – volt az utolsó előtti befejezetlen mondata ébredés előtt.

A vasutast a telefon ébresztette fel, amelybe még szinte félálomba szólt bele: *„A vonat ottmaradt a hóban, ők pedig eltűntek a fényben!”* Csak ekkor ébredt tudatára, hogy mindez, még a telefoncsörgés is álom volt.

A hársfa úgy illatozott, mint még soha. *„De hát itt nincs is hársfa”* – kapott észbe a vasutas. *„Neked van hársfavirág illatod. Azt mondják, hogy olyan az illatod, amilyen a lelked”* – mondta a kisfiú és egy tarisznyát meg egy pár szandált nyújtott át neki. Nem tudta eldönteni, hogy vajon ez még az álom folytatása, vagy már a valóság.

A vonat megérkezett és a kisfiú, akit azelőtt sohasem látott átnyújtotta neki a botot és jó utat kívánt. A vasutas maga sem tudta, hogy miért kiáltotta oda az ismeretlen gyermeknek a *„Viszontlátásra!”* helyett azt, hogy: *„Krisztus megszületett!”*.

Radnics Magdolna fordítása